MILICA MIHALJEVIĆ

Hrvatski jezik u prvoj polovici 20. stoljeća: crtice iz obiteljskoga života

Uvod

Mnogi od nas u podrumu ili na tavanu imaju prašnjave sanduke u kojima se kriju dokumenti, dnevnici i pisma predaka. Zavirivši u sef u kojemu se nalaze različiti dokumenti i zapisi moje obitelji, zaključila sam da se u tim dokumentima zrcale mnoga previranja povezana s hrvatskim jezikom u prvoj polovici 20. stoljeća. U ovome će se radu analizirati dokumenti i zapisi sačuvani u ostavštini moje obitelji (Lešić, Karaman i Mardešić) do početka Drugoga svjetskog rata. Posebna će se pozornost posvetiti pravopisu i nazivima mjeseci jer oni jasno oprimjeruju jezična previranja u tome burnom razdoblju.

Povijesni okvir

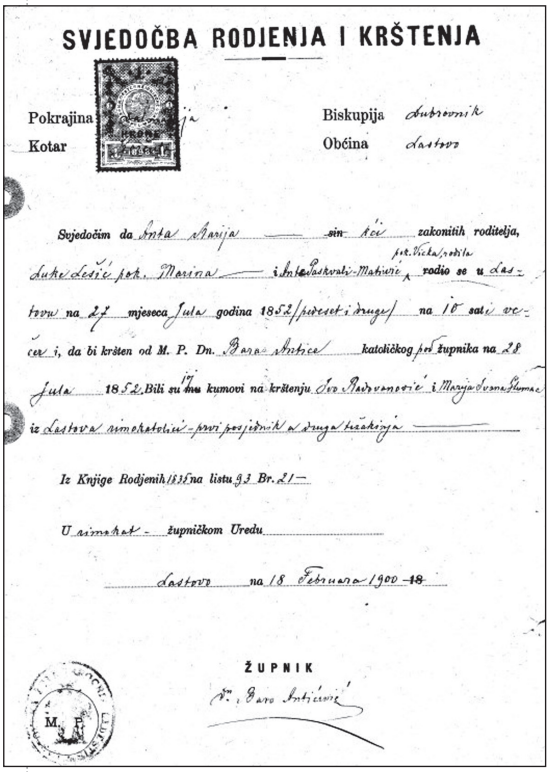
Hrvatski je narod u 20. stoljeću živio u nekoliko različitih državnih tvorevina i u različitim političkim sustavima. U povijesti se hrvatskoga jezika govori o pet razdoblja u razvoju hrvatskoga jezika u 20. stoljeću, a prvo se razdoblje nadovezuje na kraj 19. stoljeća. Jedan je od prijelomnih trenutaka u razvoju hrvatskoga jezika Prvi svjetski rat, kojim je razgraničeno prvo i drugo razdoblje. Hrvatska je do kraja Prvoga svjetskog rata bila u sastavu Austro-Ugarske Monarhije, nakon Prvoga svjetskog rata, 29. listopada 1918., ulazi u sastav Države Slovenaca, Hrvata i Srba, koja 1. prosinca iste godine s Kraljevinom Srbijom tvori Kraljevstvo Srba, Hrvata i Slovenaca. Ta država mijenja ime u Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca. Godine 1929. država mijenja ime u Kraljevina Jugoslavija. Dana 26. kolovoza 1939. donosi se Uredba o Banovini Hrvatskoj, čime započinje treće razdoblje u povijesti hrvatskoga jezika u 20. stoljeću, koje traje do kraja Drugoga svjetskog rata. Svi su se ti politički događaji odrazili na položaj hrvatskoga jezika, ali i na svakodnevni život govornika hrvatskoga jezika.

Razdoblje prije Prvoga svjetskog rata

Druga polovica 19. stoljeća doba je intenzivnoga izgrađivanja i prihvaćanja hrvatskoga standardnog jezika. U Hrvatskoj krajem 19. stoljeća djeluju četiri struje, nazivaju se filološkim školama, s različitim stavovima o pitanjima pravopisne i jezične norme: zagrebačka, zadarska i riječka filološka škola te pred kraj stoljeća i hrvatski vukovci. 20. listopada 1892. Brozov je *Hrvatski pravopis* proglašen službenim pravopisom u svim vladinim ustanovama, tj. u školstvu, upravi i službenim glasilima (naredba broj 13863, 20. listopada 1892.), što je imalo velik utjecaj na prihvaćanje novoštokavske jekavske

osnovice hrvatskoga standardnog jezika iako tom odlukom, suprotno očekivanjima, nije postignuto pravopisno jedinstvo u Hrvata jer se znatan broj književnika, novinara i publicista nastavio služiti morfonološkim pravopisom (prema Samardžija 2018: 11). Godine 1904. nakon Brozove smrti Dragutin Boranić izdaje *Hrvatski pravopis* (poznat pod nazivom Broz-Boranićev pravopis). Prije Prvoga svjetskog rata objavljena su još tri izdanja Broz-Boranićeva pravopisa (1906., 1911. i 1915. godine). U početnim desetljećima 20. stoljeća prevlast odnose hrvatski vukovci, koji se zalažu za oblikovanje standardnoga jezika na štokavskoj osnovici jekavskoga izgovora te za pretežno fonološki pravopis. Vukovska se norma prihvaća postupno te su u mnogim dokumentima još dugo vidljive značajke zagrebačke škole.

Svjedočba rodjenja i krštenja Ante Marije Lešić izdana na Lastovu posljednje godine 19. stoljeća pisana je pravopisom zagrebačke filološke škole (*svjedočba*, *občina*, *rodjenja*, *rodjena*). U dokumentu su upisani međunarodni nazivi mjeseci: *Juli*, *Februar* (1. slika).

SVJEDOČBA RODJENJA I KRŠTENJA

Pokrajina Biskupija Dubrovnik

Kotar Občina Lastovo

Svjedočim da Lešić Marija sin kći zakonitih roditelja, pok. Vicka, rodila Lešić pok. Marina i Lešić-Paskovali-Matijević rodio se u Lastovu na 27 mjeseca Juli godina 1852/tisuć osam stoi pedeset i druge/ na 10 sati večer i, da bi krštен od M. P. Dn. Pavo Antića katoličkog župnika na 28 Juli 1852. Bili su mu kumovi na krštenju Ivo Radovanović i Marija Ivana Glumac iz Lastova nemehrtolić - prvi posjednik a druga težakinja

Iz Knjige Rodjenih 1838 na listu 93 Br. 21—

U zamjenak - župničkom Uredu

Lastovo na 18 Februara 1900 -18

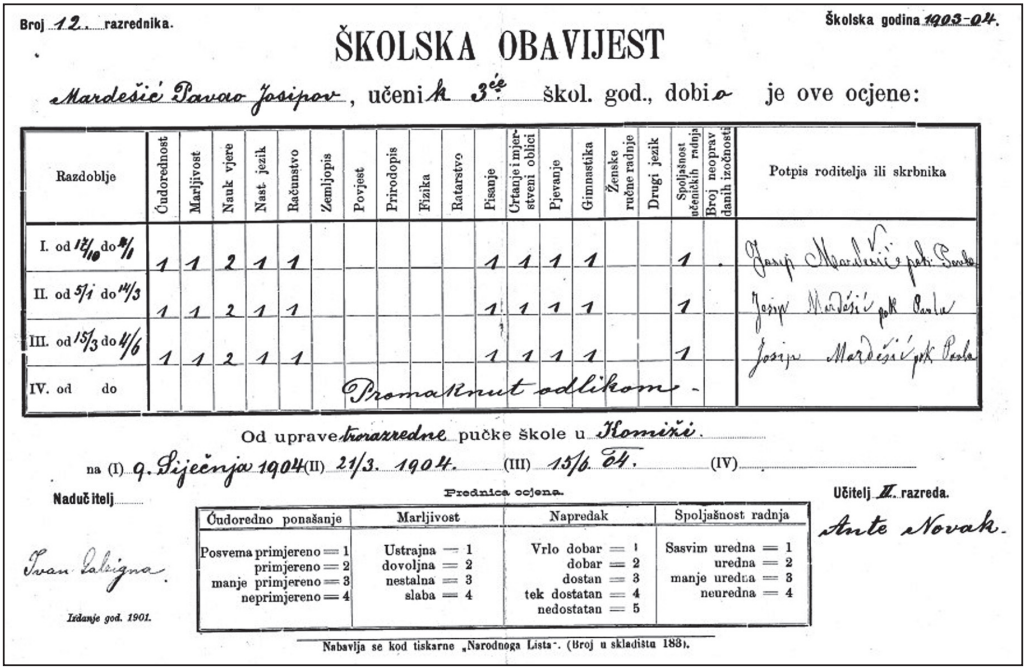
ŽUPNIK

M. P.

1. slika: Svjedočba rodjenja i krštenja iz 1900. godine izdana na Lastovu

Školska obavijest izdana 1903./1904. u Komiži pisana je vukovskim pravopisom (*potpis*). Zanimljivo je da se materinski jezik naziva *nast. jezik* i da se taj predmet razlikuje od *pisanja*. Upotrebljava se domaći naziv mjeseca *Siječanj* (2. slika).

Značajke su zagrebačke filološke škole vidljive, međutim, u *Bilježničkome zapisu* iz 1912., u kojemu Josip Karaman ovjerava svoj potpis kod javnoga bilježnika Luje Kargotića u Splitu u svrhu podizanja zajma kod Zemljišno-veresijskoga zavoda u Zadru (1. prikaz). U arhivu u Splitu sačuvan je niz dokumenata koje potpisuju Josip Bepo Karaman i bilježnik Lujo Kargotić od 1909. do 1919. pisanih uglavnom hrvatskim jezikom i pravopisom zagrebačke filološke škole te talijanskim jezikom.

Broj 12. razrednika. Školska godina 1903-04.

ŠKOLSKA OBAVIJEST

Mardešić Pavao Josipov, učenik 3ĕ škol. god., dobio je ove ocjene:

Razdoblje	Čudoređnost	Marljivost	Nauk vjere	Nast. jezik	Računstvo	Zemljopis	Povjest	Prirodopis	Fizika	Ratarstvo	Pisanje	Crtanje i mjerstveni oblici	Pjevanje	Gimnastika	Ženske ručne radnje	Drugi jezik	Spoljašnost učeničkih radnja	Broj neopravdanih izođnosti	Potpis roditelja ili skrbnika
I. od 12/10 do 31/1	1	1	2	1	1						1	1	1	1			1	.	Josip Mardešić pok. Pavla
II. od 5/1 do 14/3	1	1	2	1	1						1	1	1	1			1		Josip Mardešić pok. Pavla
III. od 15/3 do 4/6	1	1	2	1	1						1	1	1	1			1		Josip Mardešić pok. Pavla
IV. od do	Promaknut odlikom.																		

Od uprave trorazredne pučke škole u Komiži.

na (I) 9. Siječnja 1904 (II) 21/3. 1904. (III) 15/6. 04. (IV)

Naduč itelj Ivan Saligna.

Izdanje god. 1901.

Učitelj II. razreda. Ante Novak.

Predmica ocjena.

Čudoređno ponašanje	Marljivost	Napredak	Spoljašnost radnja
Posvema primjereno = 1 primjereno = 2 manje primjereno = 3 neprimjereno = 4	Ustrajna = 1 dovoljna = 2 nestalna = 3 slaba = 4	Vrlo dobar = 1 dobar = 2 dostan = 3 tek dostatan = 4 nedostatan = 5	Sasvim uredna = 1 uredna = 2 manje uredna = 3 neuredna = 4

Nabavlja se kod tiskarne „Narodnoga Lista". (Broj u skladištu 183).

2. slika: Školska obavijest iz 1904. godine izdana u Komiži

...želeći da mu se ovjerovi podpis. Usljed toga bi sastavljen ovaj zapisnik i pročitan na glas stranki po meni c.k. Bilježniku, ona izjavi da ga prima i potvrđuje i u znak toga vlastoručno će podpisati u mojoj prisutnosti. Josip Karaman, Lujo Kargotić, c.k. Bilježnik

1. prikaz: Bilježnički zapis iz 1912. izdan u Splitu

U kratkome se tekstu nekoliko puta pojavljuju riječi *podpis* i *podpisati*.

S druge strane analiza *Svjedodžbe zrelosti* izdane u Splitu (piše *Spljetu*) 1913. pokazuje da je ona pisana vukovskim prvopisom (*svjedodžba*, *ispitu*) (3. slika).

Zanimljivo je da je ime grada jekavizirano (*Spljet*) te da se upotrebljavaju međunarodni nazivi mjeseci (*jul*, *maj*).

Uoči sloma Austro-Ugarske Monarhije i Prvoga svjetskog rata hrvatski političari, intelektualci, ali i običan puk sve više žele izići iz Austro-Ugarske Monarhije. Anka Mardešić (rođena Karaman) u rukopisnoj *Kronici Karamanovih* ističe očevo zalaganje za uporabu hrvatskoga jezika i njegovu sklonost slavenstvu. Navodi da se otac žestoko protivio tomu da njegove kćeri pohađaju talijansku školu: *U Splitu je postojala jedna privatna, ali od vlasti priznata škola, koju su vodile Časne Sestre iz Brescie – Ancelle della Carita – na talijanskom jeziku, a hrvatski se je jezik učio medju ostalim predmetima. Naša*

C. k. državna realka u Spljetu.

Svjedodžba zrelosti.

Mardešić Pavao pok. Jos.
rođen dne 29. maja 1895. u Kninu u
rimo-katoličke vjere, svršio je nauke realne škole: od početka
školske godine 1906/07. učio je redovito svih se
dam razreda ove c. k. velike realke
pa se podvrgao ispitu zrelosti po Ministarskoj Naredbi 29. februara 1908.
Prema tome ispitu bi proglašen jednoglasno
zrelim,
da polazi koju tehničku visoku školu.

U Spljetu dne 8. julca 1913.

M. Ježina v. r.
predsjednik ispitnoga povjerenstva.

B. Petrović v. p.
ravnatelj upravitelj realke.

N. Pavković v. p.
glavar razreda.

majka je mnogo željela da bi Marica pohadjala tu školu, smatrajući da je tu i bolji odgoj, a za ono doba i bolja publika.

Hrvati su se bez obzira na svoje stavove i antiaustrijsko raspoloženje u Prvome svjetskom ratu borili u poraženoj austrougarskoj vojsci. U Prvi svjetski rat odlazi i dvadesetogodišnji Pavao Mardešić, koji 1916. godine piše oporuku u kojoj svu svoju imovinu ostavlja svojoj polusestri Tini Courir:

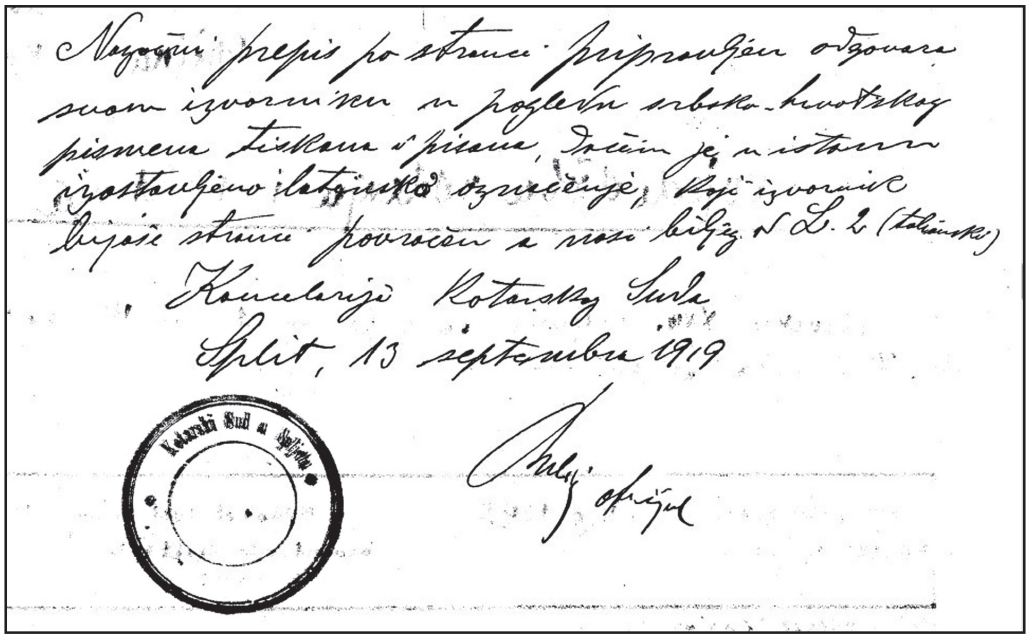
Gosp. Tini Courir, Skradin: Obznanjuje Vas da se kod ovoga suda nalazi u pohrani oporuka Vašega brata Pavla Mardešića pod oznakom xxx, sud u Visu 18. 2. 16.

3. slika: Svjedodžba zrelosti iz 1913. godine izdana u Splitu

Pavao Mardešić u *Kronici Centinovih* opisuje i kako je namjerno pao na ispitu u oficirskoj školi kako bi odgodio odlazak na frontu: *Ja, Tijardović* (poznati hrvatski skladatelj) *i još dvojica iz našeg orhestra pali smo na ispitu iz Waffenlehre (nauka o oružju), pa smo morali ponoviti kurs, što je nama vrlo odgovaralo jer nam se nije žurilo ići na front.*

Razdoblje poslije Prvoga svjetskog rata

Drugo razdoblje povijesti hrvatskoga jezika u dvadesetome stoljeću traje od 1918. do 1938. godine. U tome se razdoblju u mnoga područja javnoga života postupno sve više uvodi srpski jezik i ćirilica. To ću ilustrirati s pomoću nekoliko dokumenata.

Nejopći prepis po stranci pripravljen odgovara
svom izvorniku u pogledu srbsko-hrvatskog
pismena tiskane i pisane, kao i u pogledu
izostavljenog latinskog označenja, koji izvornik
bijaše stranci povraćen a ovaj biljeg N. L. 2 (talijanski)
Kancelariji Kotarskog Suda
Split, 13 septembra 1919
Kotarski Sud u Splitu
Sudbeni opisnik

4. slika: *Prepis* iz 1919. godine izdan u Splitu

U dokumentu izdanome u Splitu (na pečatu piše *Spljet*, a u datumu *Split*) govori se o *prepisu*, a ne o *prijepisu*, jezik se naziva *srbsko-hrvatski*, mjesec je *septembar*, a ne *rujan* (4. slika).

U dokumentu kojim se potvrđuje služenje Pavla Mardešića u austrougarskoj vojsci piše da je služio od 15. *ožujka* 1915., ali je datum 24. *aprila* 1922. te piše *prepis* (2. prikaz).

Br. 19 Prepis

Svjedoči se

Da je Mardešić Paval pok. Josipa iz Komiže služio u bivšoj austrougarskoj vojsci i to na frontu i u kadru od 15. ožujka 1915 sve do sloma.

Isti je upisan u bat. Registar pod br. 19 rodjenih 1895. godine.

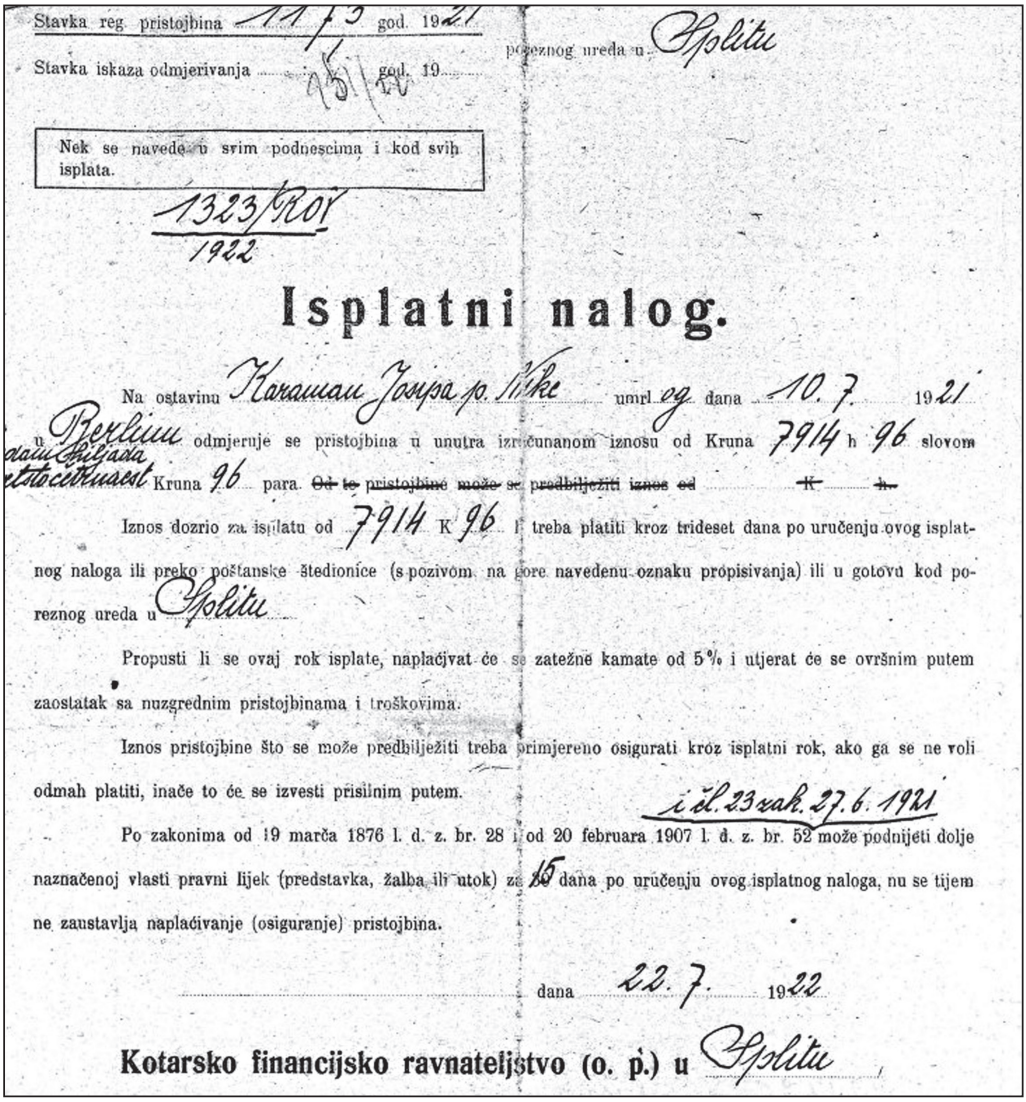
Komiža 24 aprila 1922.

Općinski upravitelj:
Vitaljić s.r.

Pećat
Općina
Komiža

2. prikaz. *Potvrda o služenju u austrougarskoj vojsci* iz 1922. godine izdana u Komiži

Isplatni nalog kojim se određuje visina poreza na nasljedstvo nakon smrti Josipa Karamana izdan u Splitu 1922. pisan je vukovskim pravopisom (*iskaz*, *isplatni*, *isplata*), ali hrvatskim jezikom (*odmjerivanja*, *izračunan*, *dozrio*, *primjereno*, *lijek*). Upotrebljavaju se međunarodni nazivi mjeseci *marča*, *februara* i brojeva *hiljada* (5. slika).

Stavka reg. pristojbina 1173 god. 1921
Stavka iskaza odmjerivanja 151/20 god. 19
poreznog ureda u Splitu

Nek se navede u svim podnescima i kod svih isplata.

1323/ROI
1922

Isplatni nalog.

Na ostavinu Karaman Josipa p. Nike umrl og. dana 10. 7. 1921
u Beršinu odmjeruje se pristojbina u unutra izračunanom iznosu od Kruna 7914 h 96 slovom
dam hiljada
osamstočetrnaest Kruna 96 para. ~~Od te pristojbine može se predbilježiti iznos od K h.~~

Iznos dozrio za isplatu od 7914 K 96 ~~l~~ treba platiti kroz trideset dana po uručenju ovog isplatnog naloga ili preko poštanske štedionice (s pozivom na gore navedenu oznaku propisivanja) ili u gotovu kod poreznog ureda u Splitu

Propusti li se ovaj rok isplate, naplaćivat će se zatežne kamate od 5% i utjerat će se ovršnim putem zaostatak sa nuzgrednim pristojbinama i troškovima.

Iznos pristojbine što se može predbilježiti treba primjereno osigurati kroz isplatni rok, ako ga se ne voli odmah platiti, inače to će se izvesti prisilnim putem.

i Sl. 23 zak. 27. 6. 1921

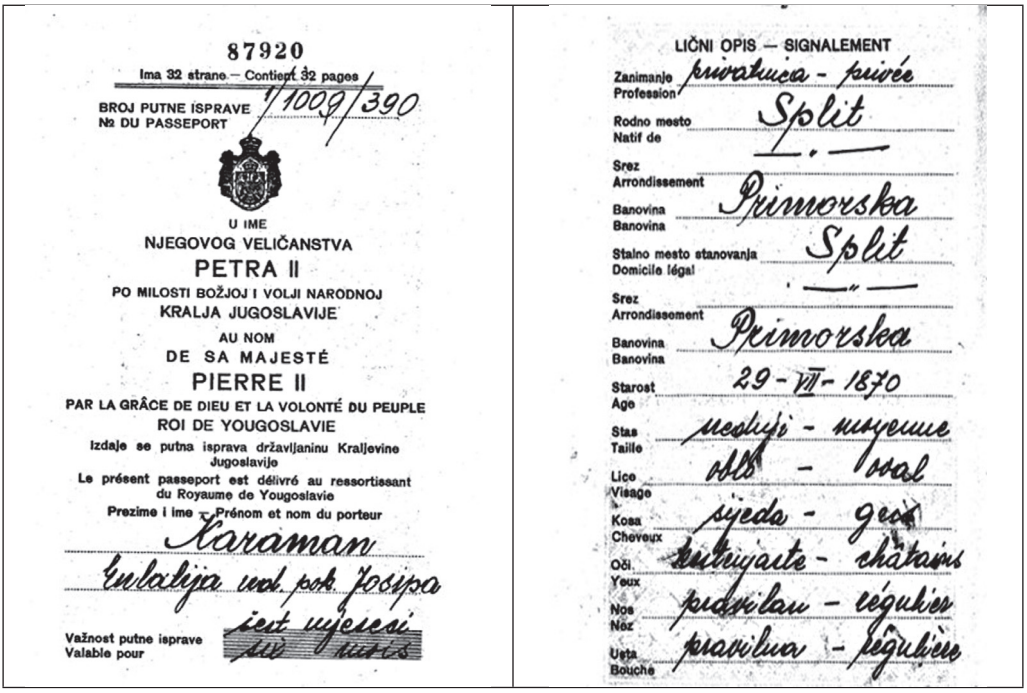
Po zakonima od 19 marča 1876 l. d. z. br. 28 i od 20 februara 1907 l. d. z. br. 52 može podnijeti dolje naznačenoj vlasti pravni lijek (predstavka, žalba ili utok) za 15 dana po uručenju ovog isplatnog naloga, nu se tijem ne zaustavlja naplaćivanje (osiguranje) pristojbina.

dana 22. 7. 1922

Kotarsko financijsko ravnateljstvo (o. p.) u Splitu

5. slika: Isplatni nalog iz 1922. godine izdan u Splitu

Zanimljiva je i putna isprava koju je Uprava policije u Splitu izdala 1936. Eulaliji Karaman na šest mjeseci (6. slika).

87920

Ima 32 strane – Contient 32 pages

BROJ PUTNE ISPRAVE / Nº DU PASSEPORT 1009/390

U IME
NJEGOVOG VELIČANSTVA
PETRA II
PO MILOSTI BOŽJOJ I VOLJI NARODNOJ
KRALJA JUGOSLAVIJE
AU NOM
DE SA MAJESTÉ
PIERRE II
PAR LA GRÂCE DE DIEU ET LA VOLONTÉ DU PEUPLE
ROI DE YOUGOSLAVIE

Izdaje se putna isprava državljaninu Kraljevine Jugoslavije
Le présent passeport est délivré au ressortissant du Royaume de Yougoslavie

Prezime i ime – Prénom et nom du porteur
Karaman
Eulalija ud. pok. Josipa

Važnost putne isprave / Valable pour
šest mjeseci

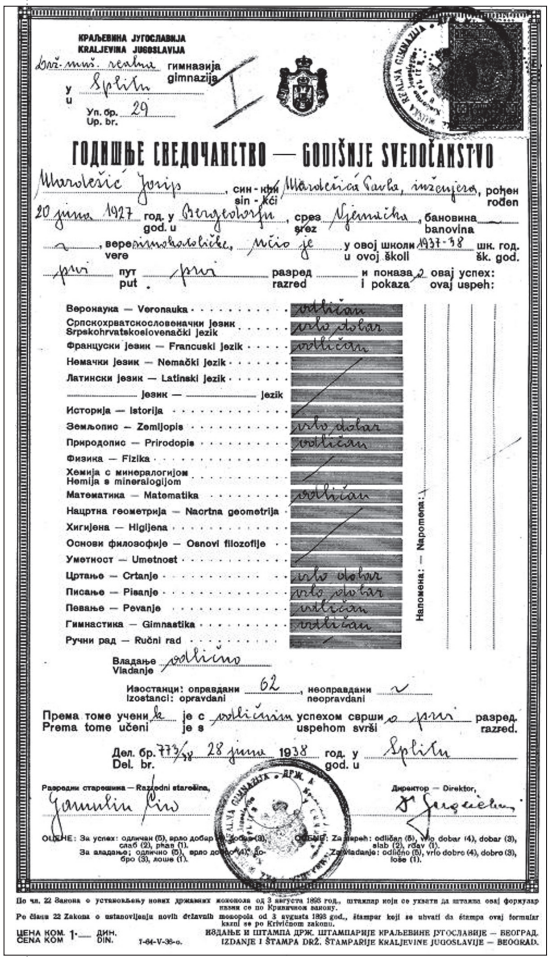
LIČNI OPIS – SIGNALEMENT

Zanimanje / Profession: privatnica - privée
Rodno mesto / Natif de: Split
Srez / Arrondissement: —
Banovina / Banovina: Primorska
Stalno mesto stanovanja / Domicile légal: Split
Srez / Arrondissement: —
Banovina / Banovina: Primorska
Starost / Age: 29 - VII - 1870
Stas / Taille: srednji - moyenne
Lice / Visage: ovo - ovale
Kosa / Cheveux: sijeda - grise
Oči / Yeux: smeđezelene - châtains
Nos / Nez: pravilan - régulier
Usta / Bouche: pravilna - régulière

6. slika: Putna isprava iz 1936. godine izdana u Splitu

Tiskani je dio putne isprave pisan latinicom srpskim (i francuskim) jezikom (*važnost putne isprave*, *važi*, *rodno mesto*, *stalno mesto stanovanja*, *viza važi*), ali je dio koji je pisan rukom pisan hrvatskim jezikom (*tri mjeseca*, *kosa sijeda*, a pri prodaji šilinga vidi se i žig na kojemu piše *Mjenjačnica*).

I u školstvu postupno sve više prevladava srpski jezik i ćirilica. Donosim svjedodžbu izdanu u Splitu pisanu ćirilicom i latinicom, ali isključivo srpskim jezikom (7. slika).

КРАЉЕВИНА ЈУГОСЛАВИЈА
KRALJEVINA JUGOSLAVIJA

Real. muš. realna gimnazija
u Splitu

Ур. бр. 29
Up. br.

ГОДИШЊЕ СВЕДОЧАНСТВО — GODIŠNJE SVEDOČANSTVO

Marđešić Josip, син-кћи sin - kći Marđešića Pavla, inženjera, рођен rođen
20 јуна 1927 год. у Bergogoriju, среза Njemačka, бановина banovina
—, вероисповести, што је у овој школи 1937-38 шк. год.
—, vere, što je u ovoj školi šk. god.
први пут, први разред, и показа овај успех:
prvi put, prvi razred, i pokaza ovaj uspeh:

Вероиаука — Veronauka	odličan
Српскохрватскословеначки језик — Srpskohrvatskoslovenački jezik	vrlo dobar
Француски језик — Francuski jezik	odličan
Немачки језик — Nemački jezik	
Латински језик — Latinski jezik	
——— језик — ——— језик	
Историја — Istorija	vrlo dobar
Земљопис — Zemljopis	odličan
Природопис — Prirodopis	
Физика — Fizika	
Хемија с минералогијом — Hemija s mineralogijom	
Математика — Matematika	odličan
Нацртна геометрија — Nacrtna geometrija	
Хигијена — Higijena	
Основи филозофије — Osnovi filozofije	
Уметност — Umetnost	
Цртање — Crtanje	vrlo dobar
Писање — Pisanje	vrlo dobar
Певање — Pevanje	odličan
Гимнастика — Gimnastika	odličan
Ручни рад — Ručni rad	

Напомена: — Napomena: —

Владање — Vladanje: odlično

Изостанци: оправдани 62, неоправдани —
Izostanci: opravdani, neopravdani

Према томе ученик је с одличним успехом свршио први разред.
Prema tome učenik je s odličnim uspehom svršio prvi razred.

Дел. бр. 7735/38 28 јуна 1938 год. у Сплиту
Del. br. god. u Splitu

Разредни старешина — Razredni starešina: Јанкелић Пин

Директор — Direktor: Др Јерковић

ОЦЕНЕ: За успех: одличан (5), врло добар (4), добар (3), слаб (2), рђав (1). За владање: одлично (5), врло добар (4), добар (3), рђаво (1).

По чл. 22 Закона о установљењу нових државних новчаница од 3 августа 1895 год., штампар који се ухвати да штампа овај формулар казниће се по Кривичном закону.
Po članu 22 Zakona o ustanovljanju novih državnih novčanica od 3 avgusta 1895 god., štampar koji se uhvati da štampa ovaj formular kazniće se po Krivičnom zakonu.

ЦЕНА КОМ. 1·— ДИН. ЦЕНА КОМ — DIN. 1-64-V-36-o.

ШТАМПАЊЕ И ШТАМПА ДРЖ. ШТАМПАРИЈЕ КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ — БЕОГРАД.
IZDANJE I ŠTAMPA DRŽ. ŠTAMPARIJE KRALJEVINE JUGOSLAVIJE — BEOGRAD.

7. slika: Svjedodžba iz 1938. godine izdana u Splitu

U svjedodžbi je ime učenika *Sibe Mardešića* promijenjeno u *Josip*. Zbog toga Sibin otac Pavao Mardešić piše ravnateljstvu gimnazije (8. slika).

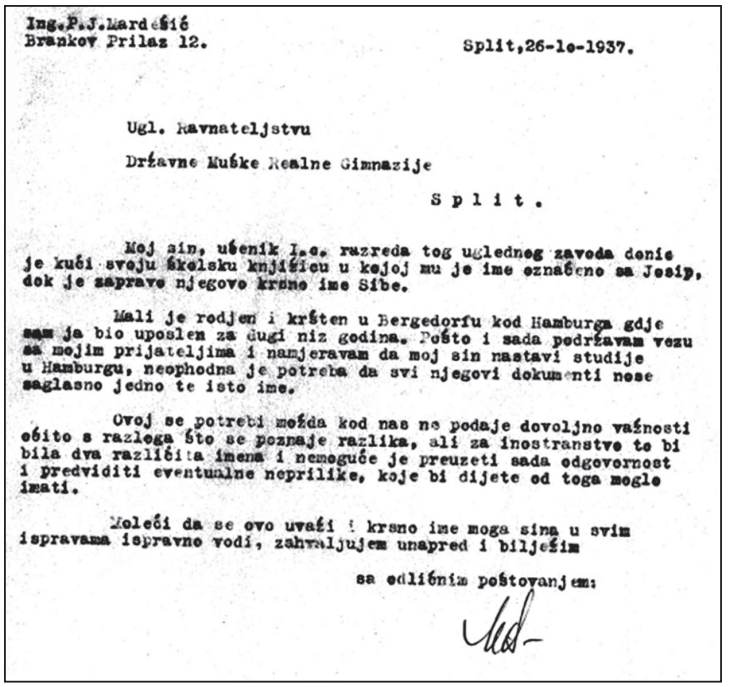
Zanimljivo je da je u svjedodžbi istoga učenika iz godine 1941./1942. u istoj školi u Splitu tijekom talijanske okupacije ime oca promijenjeno, te piše *Paolo* umjesto *Pavao*.

Čak i nakon osnivanja Banovine Hrvatske, kad se položaj hrvatskoga jezika popravio, srpski je jezik jedini jezik u vojsci, diplomaciji, prometu itd. Donosim legitimaciju *Jugoslovenske državne železnice* izdanu u Zagrebu 1940.

Tekst je legitimacije pisan ćirilicom i latinicom, ali samo na srpskome jeziku (*cene*, *vozove*, *važi do*, *nadleštvo*, *sopstvenika*) (9. slika).

Zaključak

Razvoj je hrvatskoga jezika u 20. stoljeću skokovit i nedjeljivo povezan s političkim prilikama i lomovima tijekom toga burnog razdoblja, a Prvi je svjetski rat bio jedan od prijelomnih trenutaka u razvoju hrvatskoga jezika prve polovice 20. stoljeća. Nakon Prvoga svjetskog rata u Hrvatskoj je definitivno prevladao vukovski fonološki pravopis. Cilj ovoga rada nije, međutim, otkriti nepoznate činjenice o povijesti hrvatskoga jezika, nego pokazati kako se u starim dokumentima svake obitelji krije priča o razvoju hrvatskoga jezika. Ta je priča ovdje ispričana do početka Drugoga svjetskog rata.

Ing.P.J.Mardešić
Brankov Prilaz 12.

Split,26-1o-1937.

Ugl. Ravnateljstvu

Državne Muške Realne Gimnazije

S p l i t .

Moj sin, učenik I.e. razreda tog uglednog zavoda donio je kući svoju školsku knjižicu u kojoj mu je ime označeno sa Josip, dok je zaprave njegovo krsno ime Šibe.

Mali je rodjen i kršten u Bergedorfu kod Hamburga gdje sam ja bio uposlen za dugi niz godina. Pošto i sada održavam vezu sa mojim prijateljima i namjeravam da moj sin nastavi studije u Hamburgu, neophodna je potreba da svi njegovi dokumenti nose saglasno jedno te isto ime.

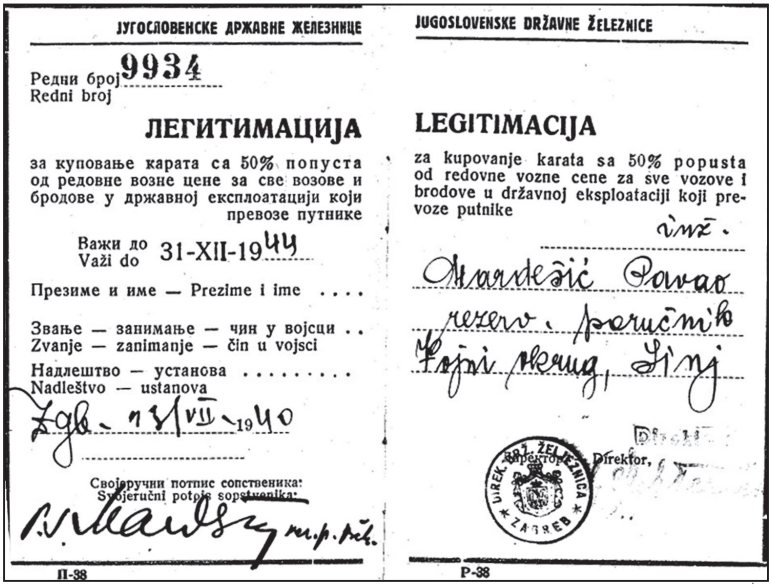
Ovoj se potrebi možda kod nas ne podaje dovoljno važnosti obito s razlega što se poznaje razlika, ali za inostranstvo te bi bila dva različita imena i nemoguće je preuzeti sada odgovornost i predviditi eventualne neprilike, koje bi dijete od toga moglo imati.

Moleći da se ovo uvaži i krsno ime moga sina u svim ispravama ispravno vodi, zahvaljujem unapred i bilježim

sa odličnim poštovanjem:

Mard-

8. slika: Pismo Pavla Mardešića ravnateljstvu gimnazije u Splitu

ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ДРЖАВНЕ ЖЕЛЕЗНИЦЕ

Редни број 9934
Redni broj

ЛЕГИТИМАЦИЈА

за куповање карата са 50% попуста од редовне возне цене за све возове и бродове у државној експлоатацији који превозе путнике

Важи до 31-XII-1944
Važi do

Презиме и име — Prezime i ime ....

Звање — занимање — чин у војсци ..
Zvanje — zanimanje — čin u vojsci

Надлештво — установа .....
Nadleštvo — ustanova

Zgb. 13/VII-1940

Својеручни потпис сопственика:
Svojeručni potpis sopstvenika:

Mardešić m.p.

П-38

JUGOSLOVENSKE DRŽAVNE ŽELEZNICE

LEGITIMACIJA

za kupovanje karata sa 50% popusta od redovne vozne cene za sve vozove i brodove u državnoj eksploataciji koji prevoze putnike

vlast.

Mardešić Pavao
rezerv. poručnik
Topni vojni štab

Direktor,

Kr. ZELEZNICA ZAGREB

P-38

9. slika. *Legitimacija Jugoslovenske državne železnice* iz 1940. godine izdana u Zagrebu